

УДК 655.512+81'38

НАУКОВИЙ СТИЛЬ ЯК ОБ'ЄКТ ДОСЛІДЖЕННЯ ВІТЧИЗНЯНИХ УЧЕНИХ

Л. О. Івасенко

Українська академія друкарства,
вул. Підголоско, 19, Львів, 79020, Україна

У статті проаналізовано методичні, наукові та навчальні видання, що подають рекомендації авторам наукових праць стосовно викладу матеріалу. Розглянуто зміни у поглядах на характер наукового стилю та їхній вплив на якість сучасних наукових видань.

Ключові слова: науковий стиль, монографія, дисертація, методичні рекомендації, традиційна манера письма, новаторський погляд, емоційна лексика.

Постановка проблеми. Вивчення наукового стилю, крім питань термінології, майже не цікавило вітчизняних лінгвістів до середини минулого століття. Але швидкий розвиток наукового знання, необхідність створення наукової літератури та її перекладу різними мовами спонукали учених активніше досліджувати проблеми наукового стилю. Починаючи з 50-х років з'являються дослідження, спеціально присвячені науковому викладу, його загальній характеристиці, жанрово-стильовій диференціації. Крім суто теоретичних праць, виходять навчальні посібники та методичні рекомендації, що допомагають розв'язати питання стосовно основних ознак наукового стилю. Адже перед кожним науковцем, який оприлюднював результати наукової діяльності, рано чи пізно поставали питання: як оформляти результати наукових досліджень у вигляді дисертації, статті, монографії; чи можна у наукових текстах використовувати елементи емоційного забарвлення, власну авторську оцінку та відступи від основної теми для зацікавлення читача? Саме цим проблемам переважно й присвячувалися теоретичні дослідження наукового стилю.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Із середини минулого століття на допомогу автору, редактору та перекладачу невеликим накладом та форматом починають видаватися «книжки-порадники», в яких доступно подані рекомендації щодо структури наукового видання, викладу матеріалу, оформлення науково-довідкового апарату тощо. (Зауважимо, що такий посібник отримувач автор або перекладач під час подання ним заявки на написання чи переклад книжки.) Науковий виклад 70–80-х років ХХ століття досліджували науковці М. М. Кожина, О. К. Кудасова, О. А. Лаптева, Т. Н. Мальчевська, Н. М. Разінкіна, М. П. Сенкевич, Л. В. Славгородська та інші, а також українська дослідниця А. П. Коваль. Проблемам наукового стилю присвячені праці сучасних науковців Н. В. Зелінської та Н. Ф. Непийводи, на які ми спиратимемося, висвітлюючи основні ознаки, властиві науковому викладу.

Мета статті — на підставі аналізу видань зазначених вище авторів простежити, як змінювалися погляди дослідників на характер наукового викладу, як віддзеркалювалися ці зміни у рекомендаціях для авторів наукових праць, зрештою, чи виграли від цього самі наукові видання.

Виклад основного матеріалу дослідження. Паралельно з філософськими дослідженнями наукової творчості у 50–60-х роках ХХ століття починають розроблятися мовностилістичні підходи до наукового викладу, які зараз ми можемо назвати традиційними, бо основними ознаками наукового стилю є: безсторонність, узагальненість, безособовість, відсутність емоційного навантаження та експресивних форм. З нечисленних (поки що!) розвідок необхідно відзначити монографію М. М. Кожіної «О специфике художественной и научной речи в аспекте функциональной стилистики», де науковий стиль характеризується як діаметрально протилежний стилю художньої літератури. Негативною рисою наукового викладу названо невластиву йому образність, яка науковому мовленню «навіть протипоказана, оскільки відволікала би в сторону хід думки, хід міркувань, ведучи до неточності, розпливчастості характеристик і формулювань» [1, с. 166].

Цілком підтримувала думку про внутрішньостильову нормативність наукового викладу й дослідниця О. А. Лаптева, яка, втім, свої аргументи підкріпила прикладами з редакторської правки наукових текстів, що й дало їй підставу стверджувати про прагнення наукового стилю до «максимальної стислості викладу, до елімінації всього найменш суттєвого, до звільнення від сторонніх для теми екскурсів та авторських емоцій» [2, с. 190]. Дослідниця підтримувала вироблення стилю, який би однаково ставав у пригоді всім, хто пише в будь-якій галузі наукового знання, незалежно від специфіки цієї галузі та від літературної обдарованості науковця. Під впливом цих процесів індивідуальний авторський стиль мав би «стиратися», нівелюватися, відходити на задній план. До того ж авторка стверджувала, що редактор наукового тексту найменше стежить за красою, виразністю, образністю, доступністю викладу, а спирається на певні загальномовні та стилістичні тенденції. Так редакторів націлювали на знищення того у тексті, що не відповідало традиційним вимогам до наукового викладу.

Однак в окреслений нами період існували й інші думки, які свідчать про те, що дослідники 60-х років минулого століття аж ніяк не були одностайними щодо характеристики основних ознак наукового стилю, до яких жодним чином, як стверджувалося, не могли належати емоційність та образність. У цей час з'являються поодинокі виступи на захист використання у науково-технічних текстах стилістичних засобів з емоційним забарвленням. Саме тоді відома дослідниця наукової мови Н. М. Разінкіна наважилася припустити, що емоційні мовні елементи як допоміжний засіб починають проникати у науковий виклад. Саме Н. М. Разінкіна звернула увагу на те, що у ті часи цілеспрямовано формувалася думка, що наукова проза завжди нудна та неоригінальна, що автор наукової праці, перш ніж почне її писати, повинен сприйняти як неминучий той факт, що його робота буде схожа на всі інші, написані на таку саму чи близьку тему. Які ж твори могли з'явитися на світ, якщо автор не вірив у доступність та ясність свого тексту (та й не прагнув до цього!), а редактор знищував усі вияви суб'єктивної авторської оцінки та елементи з емоційним забарвленням?

1957 року вийшла ґрунтовна монографія Є. С. Ліхтенштейна «Редактирование научной книги. Некоторые вопросы издательской культуры», яка фак-

тично започаткувала теоретичне осмислення та обґрунтування досвіду редагування наукової книги. Цеглинками у фундаменті досліджень, що стосувалися як особливостей редагування наукових видань загалом, так і наукового викладу зокрема, були збірники статей «О редактировании книги», «Редакторы книги об опыте своей работы», «Редактор и книга», «Книга: Исследования и материалы». Цікаву думку в одному з цих збірників висловив дослідник В. Браїловський, який стверджував, що не існує особливої «наукової мови», відмінної від загальнолітературної. Межі наукового стилю та загальнолітературної мови не настільки різкі, щоб лише за цією ознакою відокремити наукову книгу від виробничо-технічної, науково-популярної або навіть науково-художньої. Такої самої думки дотримувався й автор видання «Техника редактирования: редакционная подготовка технической книги к изданию» О. М. Почечуев, який вважав, що «мова науки і техніки не становить якоїсь відокремленої мови. Для мови технічної книги характерно лише те, що в ній частіше, ніж в інших виданнях, використовують наукові і технічні терміни, умовні позначення та скорочення» [3, с. 34–35]. Тому дослідник усіяко обстоював простоту і доступність наукових творів, зміст яких є складним сам собою, тому текст має бути настільки добре відпрацьованим, щоби читач не зупинявся перед реченням, зміст якого він не може зрозуміти. Особливо науковець наголошував на шкідливості літератури, написаної наукоподібною мовою (із вживанням «вчених» слів, зайвих термінів та позначень тощо), адже людина, начитавшись таких творів, мимоволі й сама стане викладати технічні питання так, як її вчать автори книжок, які не зважають на стиль.

Вже наприкінці 60-х років деякі дослідники починають відзначати, що науковий стиль тих, хто пише, стає більш «правильним», але й одноманітнішим та заяложеним: «Щоби написати в наш час наукову статтю, не потрібно *взагалі* (курсив мій. — Л. І.) вміти писати: достатньо мати в своєму розпорядженні лише деякий (порівняно обмежений) набір мовних засобів» [2, с. 131]. Очевидно, автор цього твердження (О. А. Лаптева) вважає таку тенденцію позитивною, адже відкрито висловлює незгоду з думкою Н. М. Разінкіної про необхідність емоційних елементів у наукових творах. Навіть більше, О. А. Лаптева стверджує, що «посилення міжстильової диференціації веде до повної відмови у науковій журнальній літературі від публіцистичних елементів, від усього, що могло б сприяти емоційно-експресивній напрузі викладу» [2, с. 136]. Це означає, що лінгвісти 60-х років намагалися повністю відмовитися від емоційно-експресивних елементів у науковому стилі, не допускаючи жодної полеміки з цього питання. Вони навіть вважали характерною прикметою часу прагнення авторів і редакторів наукових текстів до знищення будь-якого оцінно-експресивного слова. Шкода, що на таких працях виховалося ціле покоління науковців, які не сприймають інших думок щодо наукового стилю, використовуючи його лише як засіб повідомлення результатів теоретичних досліджень.

Отже, у 50–60-х роках ХХ століття дослідники наукового викладу у монографіях та наукових статтях окреслювали особливості наукового стилю та його

мовні риси, називаючи ідеалом наукової прози безсторонність, об'єктивність, беземоційність, сухість тощо, а експресивність, модальність, оцінність визнавали нехарактерними для наукового викладу. На жаль, лінгвісти 50–60-х років минулого століття сформувавши загалом негативне ставлення до будь-яких відхилень від нормативного наукового стилю, пропагуючи дотримання нейтральних найпоширеніших ознак наукового викладу, а не плекання авторської індивідуальності. Вважалося, що наукові тексти характеризуються насамперед стереотипністю та консервативністю у виборі мовних засобів висловлювання, використанням штампованих лексико-фразеологічних і синтаксичних одиниць та певною мірою передбачуваністю викладу. Авторитетні лінгвістичні джерела переконували, що науковий стиль чітко відмежовується від інших стилів і досягається це «посиленням стильової однорідності мовних засобів, що супроводжується пов'язаною з «економією зусиль» відмовою від... іншостильових засобів літературного виразу» [2, с. 186]. Використання образних засобів не передбачалося нормами наукового письма і сприймалося як відступ від загальноприйнятого коду.

Однак із середини 60-х років з'являються й інші думки щодо використання емоційно-оцінних елементів у науковому викладі. Деякі дослідники наголошують на проникненні таких засобів у науковий стиль, що робить авторську манеру викладу «особистісною», а текст зрозумілішим для читача. На той час такі твердження були майже революційними, але у подальших наукових розвідках вони знайдуть все більше прихильників.

Неоднозначне розуміння ролі елементів емоційно-суб'єктивної оцінки у науковому стилі викликало багато суперечок у лінгвістичній літературі 70–80-х років ХХ століття. Одні дослідники вважали, що наукова мова повинна бути позбавлена усіляких емоційно-оцінних елементів, оскільки має чітко і логічно викладати конкретні речі, не має користуватися суто літературними прийомами виразності. Автор має стримувати свої почуття, «він неминуче повинен «втиснути» свою працю у прокрустове ложе прийнятих норм викладу, обсягу, складності... апарату посилянь» [4, с. 71], «витравити» з тексту всі риси образності та індивідуального сприйняття. Інші ж дослідники стверджували, що елементи суб'єктивного ставлення до висловленого не можуть бути повністю вилучені з мови наукової літератури, тому що саме в них міститься оцінна характеристика предмета викладу. Адже «важкість» викладу часто буває притаманною не самому науковому стилю, а людям, які не вміють ясно і просто викладати власні думки» [5, с. 14].

Отже, поряд з поняттям «традиційного» наукового тексту, створеного за допомогою стилістично нейтральних засобів і стандартних мовних кліше, з'являється поняття тексту «новаторського», де вже можливі відступи від мовних стандартів, що виражається у зверненні авторів до образних засобів мови, зокрема метафор, експресивних уточнень, елементів діалогу. Прихильники новаторського підходу вважають, що треба кардинально змінювати ставлення до наукового викладу, який обов'язково повинен мати ознаки експресії, котра активізує увагу читача, зосереджує на суттєвих моментах змісту, полегшує засвоєння наукової думки. Стереотипи, вироблені науковою мовою для передавання

інформації, перестають задовольняти потреби авторів наукових текстів, тому стилістично релевантними стають відступи від мовного стандарту, вживання маркованих одиниць замість стилістично нейтральних тощо.

Проблемі емоційної оцінності присвячені насамперед монографії Н. М. Разінкіної та публікації М. М. Кожині. У працях Н. М. Разінкіної подано детальний аналіз емоційних явищ у мові наукової прози та доведено наявність емоційних суб'єктивно-оцінних елементів у сучасному науковому стилі. По суті, дослідниця вважає крайнощами думку про те, що «найменший натяк на емоційність, гіперболічність у висловлюванні, навіть мінімальна образність можуть зашкодити ясності викладу, бо... поняття, що розчинилося в алегоричному образі, залишає галузь науки» [1, с. 30], тому однозначно протиставляє цьому погляду думку тих дослідників, які справедливо вважають, що емоційна оцінка може проникати у наукову літературу.

В окреслений нами період виникає поняття «інтелектуальної експресивності», під яким розуміється виразне втілення у тексті власне інтелектуального (а не емоційного) змісту висловлювання. На думку М. М. Кожині, у сучасній науковій літературі функція «інтелектуальної експресивності» реалізується за допомогою таких засобів, як метафори, порівняння, повтори, експресивні уточнення, ремарки-вставки, спеціальні виділення окремих членів речення та зворотів, використання однорідних членів речення з метою виразності тощо. Відома «популярність» метафори у наукових текстах пояснюється частим вживанням слів у лапках (хоча метафора може бути й без цього графічного оформлення). Можуть використовуватися у науковому викладі також засоби розмовної мови, навіть елементи прямої мови як імітація діалогу, питальні та окличні речення.

Значною підмогою для редакторів 70-х став, без сумніву, підручник Є. С. Ліхтенштейна і О. І. Михайлова «Редактирование научной, технической литературы и информации», в якому висвітлювалися проблеми науково-технічної літератури та організації науково-інформаційної діяльності того часу, а також розглядалася методика укладання і редагування науково-довідкового апарату наукових видань та нетекстових форм подання інформації (таблиць, ілюстрацій, формул). Цей підручник став, по суті, першою навчальною книгою, призначеною для студентів редакторських спеціальностей та редакторів-практиків, де було подано поради щодо підготовки наукових видань за всіма аспектами редакторського аналізу — починаючи від вибору теми та дослідження доцільності видання до оформлення ілюстративного матеріалу та поліграфічного втілення.

Детальна характеристика наукового стилю подається й у навчальному посібнику М. П. Сенкевич «Стилистика научной речи и литературное редактирование научных произведений» (1975), доповнене і перероблене видання якого побачило світ у 1984 році. У цих виданнях розглядалися лінгвостилістичні основи роботи редактора над мовою та стилем рукопису, а також подавалися рекомендації з літературного редагування наукових творів. М. П. Сенкевич цілком допускала використання емоційно-експресивних засобів мови у

науково-гуманітарній науці, предметом якої є суспільство та духовна діяльність людини. Не менше значення, на думку дослідниці, мав і жанр наукового твору. Так, «у згорнутій формі інформації (у рефераті) емоційний елемент зовсім відсутній, у науково-технічних статтях він теж вкрай рідкісний, у монографіях же трапляється частіше» [6, с. 61]. Вважаємо, що такі думки авторитетної дослідниці дали поштовх до оновлення наукового викладу, введення в нього нових стилістичних елементів.

В аналізований період з'являються дослідження, присвячені особі автора, який неодмінно впливає на створюваний ним текст, та його зв'язкам з адресатом наукових творів. Як стверджує Е. С. Троянська, «той, хто пише (відправник), звичайно проговорює про себе написаний ним текст і намагається оцінити його з позиції отримувача мови, читача, тобто виступає ніби у двох ролях: відправника та отримувача мови, що дозволяє йому знайти оптимальні варіанти вираження» [7, с. 43]. Дослідниця справедливо відзначає, що прагнення автора (відправника) ретельно відбирати мовні засоби пов'язано також з тим, що читач (отримувач) є для нього авторитетом, автор поважає його думку, тому намагається попередити усі можливі зауваження та нерозуміння. Однак не можемо погодитися з думкою Е. С. Троянської про те, що «такі жанри, як стаття, монографія, дисертація, практично не мають відмінностей» [7, с. 82]. З таких тверджень й сформувався ставлення у сучасній науці до жанрових особливостей наукового стилю: головне для науковця — написати дисертацію, а потім можна без жодних змін друкувати її у вигляді монографії або численних статей, не турбуючись хоча б про мінімальне перероблення тексту з огляду на читацьке та цільове призначення.

Отже, аналіз лінгвістичної літератури 70–80-х років ХХ століття засвідчив, що найбільш складною і спірною виявилася проблема співвідношення «логіки і почуттів» у науковому тексті, тобто з одного боку — логічного та об'єктивного, з другого — емоційного та суб'єктивного. Вивчення специфіки наукового стилю і тенденцій його розвитку висунуло одну з проблем, яку неоднозначно вирішували вітчизняні вчені. У якому напрямі має розвиватися науковий стиль — до повної узагальненості, абсолютної беземоційності та неособового характеру викладу чи до збереження експресивності, емоційності, індивідуальності стилю? У 70–80-х рр. більшість дослідників підтримувала перший шлях, що й дало підставу Н. В. Зелінській строго підсумувати: «Наукові тексти останніх 25–30 років засвідчують, по-перше, загальний низький рівень мовної культури наукових публікацій; по-друге... так званий вербально-термінологічний снобізм — відоме, навмисне ускладнювання стилю мови науки, за яким відчувається бажання зробити її недоступною для непосвячених, через що ускладнюються очевидні і прості речі. <...> ...Поступово в суспільну свідомість почали «протягатися» сумнівні ідеї щодо «особливості», «аскетичності» наукового стилю, таких його достоїнств, які протистоять загальнолітературній мові. Разом з тим укорінювалася поблажливість до науковців як авторів і до наукових праць — як до явищ літератури, дарма що наукової» [8, с. 13–14].

Однак новітні дослідження змінюють традиційний пуристичний погляд на науковий текст, доводячи, що експресивність (як висловилося М. П. Сенкевич, «у розумних межах») зовсім не протипоказана мові науки, що вона не зникає та й не може зникнути з наукового стилю. Хоча, без сумніву, домінантними ознаками наукової мови залишаються узагальненість, об'єктивність та логічність, «певна частка образності, експресивності не лише не протипоказана науковому викладу, але й є... невід'ємною ознакою наукової мови, екстралінгвістично обумовленою» [9, с. 76]. Навіть більше — така ознака, як наявність у тексті експресивних конотацій, є «показником певної висоти організації всього тексту, що виявляється у цілому комплексі прикмет, типових для даного рівня тексту» [10, с. 12]. Особливо це твердження стосується жанрів монографії та наукової статті, де часто наявність експресивності як спосіб досягнення найвищої точності і ясності висловлення наукової думки та оцінності як вираження позиції дослідника стосовно викладеного знання, що привносяться автором незалежно від теми його дослідження. Це зумовлено характером природного (людського) наукового мислення та творчості, що ніколи не може бути обмежено лише поняттєво-логічним сприйняттям світу. Насправді «тенденція до абстрагованості та об'єктивності як процесу мислення, так і викладу наукових фактів аж ніяк не суперечить прояву інтуїції, уяви і тим самим образності, емоційності та інших форм позалогічного мислення у науковій творчості» [1, с. 15]. Тому вітчизняні вчені у 80-х роках ХХ століття починають переглядати ресурси літературної мови та звертають увагу на ті моменти, які раніше вважалися нехарактерними для наукового стилю.

У лінгвістичній літературі з проблем наукового стилю до сьогодні немає єдності думок щодо використання емоційно-оцінних засобів у наукових текстах. Існує погляд, що науковий стиль тяжіє до мовних засобів, позбавлених емоційного навантаження та експресивних форм. Така думка пов'язана з тим, що наука завжди прагне виявити об'єктивну природу предмета, показати, яким він є незалежно від почуттів та емоцій людини. Основою творення наукового стилю є логічна послідовність викладу, орієнтація не на емоційно-чуттєве, а на логічне сприйняття, прагнення до максимальної об'єктивності. Тому нерідко висловлюється думка, що образні засоби можуть завадити ясності викладу, точному висвітленню наукових питань. Згідно з іншим поглядом, елементи експресивності — це супутнє іншостильове явище, а не суттєва ознака стилю. Слушною вважаємо думку, що елементи виразності мови допускаються науковим стилем, їхнє використання пов'язано з його основною функцією і є наслідком розвитку його власних ознак. Адже експресія наукової мови — це в основному «експресія логічного підкреслення, акцентуації, емпатичного виділення змістовно значущих елементів слововживання для точності та переконливості викладу, активізація уваги читача, зосередження його на суттєвих моментах змісту, полегшення читачеві засвоєння наукової думки» [11, с. 27].

На нашу думку, відмова науковому тексту у вказаних характеристиках свідчить про односторонній підхід до наукового мислення — лише як до ло-

гічно-поняттєвого. Тимчасом вживання різноманітних стилістичних прийомів, основаних на образності, є абсолютно природнім для наукового тексту. Це пояснюється тим, що, крім прагнення людини до об'єктивного відображення світу, для неї характерна також оцінна діяльність. Адже, доводячи положення та гіпотези, викладаючи наукові проблеми, оцінюючи роботу своїх колег, вчений привносить власну суб'єктивно-чуттєву оцінку. Тому образні засоби як вияв емоційно-оцінної діяльності свідомості не можуть бути повністю усунені з наукового викладу, бо «образність — закономірне явище у науковій мові, вона не суперечить основній теоретичній функції науки» [12, с. 31].

Однак, незважаючи на дослідження останніх років, що докорінно змінюють ставлення до сучасного наукового викладу, продовжує існувати традиційний ортодоксальний погляд на наукову літературу — складну для сприйняття, насичену стандартними мовними конструкціями, позбавлену засобів зацікавлення. Нерідко під час читання наукових творів складається думка, що автор вважає за потрібне вводити у виклад усі ознаки наукоподібності, ускладнюючи свої тексти настільки, що читач, хай навіть кваліфікований, не може збагнути змісту авторського твору. «Вищим пілотажем» наукової «майстерності» є змусити читача повертатися до авторського міркування вдруге чи втретє, щоб нарешті збагнути його (адже «читачеві наукового тексту інформація, що міститься в ньому, необхідна, і тому у випадку її нерозуміння він *змушений* (курсив мій. — Л. І.) повторити процес сприймання» [13, с. 35]).

Вважаємо, що такі однозначні трактування ускладнюють еволюцію наукового стилю та закріплюють переконання про традиційність у підходах до створення наукового тексту. Тому нерідко створити солідну наукову монографію на вузьку професійну тему простіше, ніж невелику книжку для недосвідченого читача. Сьогодні український книжковий ринок переповнений науковими виданнями, виклад яких рясніє мовними штампами, заплутаними реченнями, плеоназмами, нелогічними висновками, невиразними означеннями та іншими мовностилістичними огріхами. Автори-науковці не використовують елементів зацікавлення читача, які обов'язково мають міститися у вступі до наукової праці, а також у заголовках твору. Часто просту і виразну мову автори підмінюють шаблонними, сухими фразами, які затуманюють зміст або ускладнюють виклад наукоподібними висловами, що безнадійно утруднюють його розуміння. Особливо це дається взнаки у наукових виданнях з гуманітарних наук, де легко підібрати аргументи на користь будь-якої теорії. Так з'являються видання, неадаптовані до потреб читачів, нерідко у вигляді продубльованого тексту докторської дисертації. У таких наукових працях у вступі визначаються актуальність, проблема, предмет та об'єкт дослідження, що властиво дисертації, але абсолютно не потрібно читачеві; висновки часто будуються у формі пронумерованих пунктів, викладених безособовим пасивним стилем, тобто стилем дисертації.

Висновки. Описана ситуація свідчить, що автори наукових праць не завжди усвідомлюють, що у наш час особисті здобутки на ниві науки можуть зацікавити широке читацьке коло, якщо будуть викладені ясно, точно і просто, за допомогою засобів емоційної експресії і навіть з так званими ліричними

відступами. Лише тоді ми зможемо очікувати на появу наукових видань, що принесуть користь українській науці і стануть справжніми бестселерами для зацікавлених читачів. На нашу думку, у такій ситуації надзвичайно потрібними є дослідження наукового стилю із сучасного погляду, переосмислення багатьох його аспектів та навіть відмова від застарілих догм.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Кожина М. Н. О специфике художественной и научной речи в аспекте функциональной стилистики / М. Н. Кожина. — Пермь, 1966. — 213 с.
2. Лаптева О. А. О некоторых синтаксических тенденциях в стиле современной научной прозы (по материалам редакторской правки) / О. А. Лаптева // Развитие синтаксиса современного русского языка. — М. : Наука, 1966. — С. 186–223.
3. Почечуев А. Н. Техника редактирования: редакционная подготовка технической книги к изданию / А. Н. Почечуев. — М. : Искусство, 1962. — 279 с.
4. Карцев В. П. Социальная психология науки и проблемы историко-научных исследований / В. П. Карцев. — М. : Наука, 1984. — 312 с.
5. Митрофанова О. Д. Научный стиль речи: проблемы обучения / О. Д. Митрофанова. — 2-е изд., перераб. и доп. — М. : Русский язык, 1985. — 232 с.
6. Сенкевич М. П. Стилистика научной речи и литературное редактирование научных произведений / М. П. Сенкевич. — 2-е изд., испр. и доп. — М. : Высшая школа, 1984. — 319 с.
7. Троянская Е. С. К общей концепции функциональных стилей / Е. С. Троянский // Особенности стиля научного изложения. — М. : Наука, 1976. — С. 23–82.
8. Зелінська Н. В. Який він, науковий стиль? / Н. В. Зелінська // Культура слова. — К., 1990. — Вип. 38. — С. 13–17.
9. Кириченко Н. В. О так называемой полярности стилевых черт научной речи / Н. В. Кириченко // Функциональная стилистика: теория стилей и их языковая реализация. — Пермь : ПГУ, 1986. — С. 75–79.
10. Мальчевская Т. Н. Научный текст как объект исследования при разработке стилистических проблем теории речевой коммуникации / Т. Н. Мальчевская // Чтение. Перевод. Устная речь: Методика и лингвистика. — Л. : Наука, 1977. — С. 3–12.
11. Иванова Т. Б. Категория акцентности в аспекте культуры письменной научной речи / Т. Б. Иванова // Типология текста в функционально-стилистическом аспекте : межвузовский сборник научных трудов. — Пермь : ПГУ, 1990. — С. 26–30.
12. Кожина М. Н. Сопоставительное изучение научного стиля и некоторые тенденции его развития в период научно-технической революции / М. Н. Кожина // Язык и стиль научной литературы: Теоретические и прикладные проблемы. — М. : Наука, 1977. — С. 3–25.
13. Медведев А. Р. Об'єктивність як стильова риса науково-технічного мовлення / А. Р. Медведев // Мова та стиль зарубіжної літератури: Вісник Львівського політехнічного інституту. — Львів, 1982. — № 164. — С. 32–36.

REFERENCES

1. Kozhyna M. N. *O spetsyfyke khudozhestvennoi y nauchnoi rechy v aspekte funktsyonalnoi styl'styky* / M. N. Kozhyna. — Perm, 1966. — 213 s. (in Russian)
2. Lapteva O. A. *O nekotorykh syntaksycheskykh tendentsiyakh v stile sovremennoi nauchnoi prozy* (po materyalam redaktorskoj pravky) / O. A. Lapteva // *Razvytye syntaksysa sovremennoho russkoho yazyka*. — M. : Nauka, 1966. — S. 186–223. (in Russian)

3. Pochechuev A. N. *Tekhnika redaktyrovaniya: redaktsyonnaia podgotovka tekhnicheskoi knyhy k yzdaniyu* / A. N. Pochechuev. — M. : Yskusstvo, 1962. — 279 s. (in Russian)
4. Kartsev V. P. *Sotsyalnaia psykholohyia nauky y problemy ystoryko-nauchnykh yssledovaniy* / V. P. Kartsev. — M. : Nauka, 1984. — 312 s. (in Russian)
5. Mytrofanova O. D. *Nauchnyi styl rechy: problemy obuchenya* / O. D. Mytrofanova. — 2-e yzd., pererab. y dop. — M. : Russkyi yazyk, 1985. — 232 s. (in Russian)
6. Senkevych M. P. *Stylstyka nauchnoi rechy y lyteraturnoe redaktyrovanye nauchnykh proyzvedeniy* / M. P. Senkevych. — 2-e yzd., yspr. y dop. — M. : Vysshaia shkola, 1984. — 319 s. (in Russian)
7. Troianskaia E. S. *K obshchei kontseptsyy funktsionalnykh stylei* / E. S. Troianskyi // Osobennosti styliia nauchnogo yzlozheniya. — M. : Nauka, 1976. — S. 23–82. (in Russian)
8. Zelinska N. V. *Yakyi vin, naukovyi styl?* / N. V. Zelinska // Kultura slova. — K., 1990. — Vyp. 38. — S. 13–17. (in Ukrainian)
9. Kyrychenko N. V. *O tak nazyvamoii poliarnosti stylevykh chert nauchnoi rechy* / N. V. Kyrychenko // Funktsionalnaia stylstyka: teoryia stylei y ykh yazykovaia realizatsyia. — Perm : PHU, 1986. — S. 75–79. (in Russian)
10. Malchevskaia T. N. *Nauchnyi tekst kak ob'ekt yssledovaniya pry razrabotke stylstycheskykh problem teoryy rechevoi kommunykatsyy* / T. N. Malchevskaia // Chtenye. Perevod. Ustnaia rech: Metodyka y lnhvystyka. — L. : Nauka, 1977. — S. 3–12. (in Russian)
11. Yvanova T. B. *Katehoryia aktsentnosti v aspekte kultury pysmennoi nauchnoi rechy* / T. B. Yvanova // Typolohyia teksta v funktsionalno-stylstycheskom aspekte : mezhvuzovskiy sbornyk nauchnykh trudov. — Perm : PHU, 1990. — S. 26–30. (in Russian)
12. Kozhyna M. N. *Sopostavytelnoe yzuchenye nauchnogo styliia y nekotorye tendentsyy eho razvytiya v peryod nauchno-tekhnicheskoi revoliutsyy* / M. N. Kozhyna // Yazyk y styl nauchnoi lyteratury: Teoretycheskye y prykladnye problemy. — M. : Nauka, 1977. — S. 3–25. (in Russian)
13. Medvediev A. R. *Ob 'iektyvnist yak stylova rysa naukovo-tekhnichnogo movlennia* / A. R. Medvediev // Mova ta styl zarubizhnoi literatury: Visnyk Lvivskoho politekhnichnogo instytutu. — Lviv, 1982. — № 164. — S. 32–36. (in Ukrainian)

SCIENTIFIC RESEARCH FACILITY IN STYLE OF NATIONAL SCIENTISTS

L. O. Ivasenko

*Ukrainian Academy of Printing,
19, Pidholosko St., Lviv, 79020, Ukraine
lili-tango@yandex.ua*

The methodical, scientific and educational publications that provide guidance to authors of scientific papers regarding presentation are analyzed in the article. The changes in the views of the nature of scientific style and their impact on the quality of current scientific publications are considered.

The analysis of methodical scientific and educational publications, involving recommendations to the authors of scientific works, regarding published materials is made. The changes in views on scientific style and their influence quality of modern publications are analyzed.

Keywords: *scientific style, monograph, thesis, methodical recommendations, scientific works.*

Стаття надійшла до редакції 25.03.2015.

Received 25.03.2015.